

Informatsioon eesti keelt rääkivatele vanematele

Informationsbroschüre für estnisch sprechende Eltern

Kasvab teie laps mitmekeelselt üles?

Enamus inimesi selles maailmas kasvab kahe-või mitmekeelselt üles. Kahe keele omandamine tuleb lapsele kasuks. Tavaliselt saab laps talle esitatud nõudmistest ilma suuremate probleemideta jagu.

Mida tähendab mitmekeelsus?

On palju võimalusi mitmekeelselt üles kasvada. Näiteks:

- Poolast pärit isa räägib lapsega poola keeles, sakslannast ema räägib saksa keeles.
- Saksamaal elav hispaania perekond räägib kodus hispaania keelt.
- Rootslasest isa räägib rootsi keelt oma lapsega, inglannast ema suhtleb inglise keeles ja lasteaias õpib laps saksa keelt.

Kas mitmekeelses keskkonnas üleskasvamisel esineb omapärasid?

Lapsed omandavad erinevate keelte hääldamise, sõnavara ja grammatika. Nad ei räägi iseenesestmõistetavalt mõlemat keelt sama hästi. Näiteks:

- türgi laps seletab paremini laste mängu saksa keeles. Ühest perekonnapeost jutustab ta aga meelsamini türgi keeles.

Mitmekeelsus on iga lapse jaoks üks eriline väljakutse. Järkjärguliselt peab ta kaks keeltesüsteemi selgeks õppima. Keelest arusaamise ja selle kasutamise juurde kuuluvad hääldus, sõnavara, grammatika ja lauseehitus. Lisaks seisneb edu tulemus veel selles, et keelt tuleb kasutada vastavalt sotsiaalsetele ja kultuurilistele tingimustele.

Võib ette tulla, et lapsed, kes kahekeelselt üles kasvavad:

- hiljem rääkima hakkavad
- algul üht hiljem teist keelt kasutavad
- kasutavad mõlemat keelt algusest peale.

Mõned lapsed ajavad kaks keelt omavahel segi, s.t. nad võtavad ühest keelest sõnu kui need teises keeles puuduvad. Mõistagi on niisugused eripärasused teatud aja jooksul loomulikud. Ühes või mõlemas keeles esinevaid selgeid ja pikemaajalisi probleeme peab siiski tõsiselt võtma ja uurima.

Mis on normaalne ja mis on kõrvalekalduv minu lapse keele arengus?

Üldised mõõdupuud normaalse kõnearengu juures on:

- teiseks eluaastaks omab laps umbes 50 sõna. Kahekeelses keskkonnas võib see umbes pool aastat edasi lükkuda.
- kolmandal eluaastal väljendab laps vähemalt ühes keele kolmesõnalisi lauseid
- neljaaastane laps on võimeline inimestega väljastpoolt perekonda suhtlema
- kui laps regulaarselt (sõimes, lasteaias, koolis...) saksa keelt kuuleb ja räägib, võib ta umbes aasta pärast end hästi saksa keele väljendada.

Nähud teie lapse ebanormmalse kònearengul on:

- Teie lapsel on vähe huvi keelte vastu
- väldib pikemat aega rääkimast
- ei meeldi, kui raamatuid ette loetakse
- esitab vähe või ei esita üldse küsimusi
- selgitab harva arusaamatusi
- ajab keeled omavahel segi, arvesse võtmata, millisest keelest kuulaja aru saab
- omandab keele alles väga hilja

Kokkuvõtvalt:

Kui teie lapse keeleareng kulgeb märgatavalt teisiti kui normaalne, siis peaksite te oma last lähemalt uurida laskma.

Võimalikke põhjusi ebanormaalse arrenngu puhul

Mitte alati ei ole need kõrvalekaldumised üheselt mõistetavad. Tihti on mitmete tegurite koosmõju. Peamisteks põhjusteks on:

- **Kuuldehäired:** mõnedel lastel esineb probleeme kuulmisel või nad ei suuda kuuldot piisavalt hästi lahti mõtestada. See võib olla põhjustatud sagedastest külmetushaigustest või keskkõrvapõletikust.
- **Keelearenguhäired:** on lapsi, kelledele keelte omandamine erilisi raskusi tekitab. Probleemid esinevad nii emakeeles kui ka teistes keeltes.

Õige käitumine lapsega, kes mitmekeelses keskkonnas üles kasvab.

Teie laps kasvab kahekeelselt üles, sellega pakute te talle hiilgava võimaluse.

- Rääkige oma lapsega oma emakeeles
- Julgustage last rääkima
- Kuulake oma last tähelepanelikult
- Vigade puhul ärge parandage oma last, vaid korrake öeldut õigesti, nt. "Seal metroo" "Ja, sealt tuleb metroo"
- Suhelge igapäevaste tegevuste juures, nt. lauakatmisel, riidesse panekul, siiseostmisel
- Mõelge järele: telekas ei arenda teie last rääkimisel
- Proovige ise keeli omavahel võimalikult lahus hoida, nt. Iga vanem räägib lapsega oma emakeeles, või te räägite lapsega kodus ainult ühes keeles ja lasteaias suhtleb laps saksa keeles.

Kui teil on küsimusi, siis pöörduge:

- lastearsti poole
- logopeedi poole
- perearsti poole
- nõustuskeskuste poole

Übersetzung / Saksa keelest tolkis Terje Purga